

Breitner Igor

Council on Foreign Relations (CFR)

A Council on Foreign Relations (CFR) sokak szerint az Egyesült Államok, s talán a világ egyik legbefolyásosabb és legelismertebb külpolitikai agytrösztje. E pozíció elnyeréséhez azonban szükséges volt, hogy a CFR sokkalta több legyen, mint egy hagyományos think tank. A szervezet önmagát is elsősorban tagsági szervezetként határozza meg, s ez az, ami valódi befolyását biztosítja: több ezres tagságában ugyanis helyet kapott majd valamennyi elnöke és külügyminisztere az Egyesült Államoknak, valamint számtalan egyéb miniszter, államtitkár, nagykövet, kutató és üzletember. E kapcsolati háló teszi lehetővé, hogy a CFR folyamatosan rajta tartsa kezét az amerikai külpolitika ütőerén.

A Council of Foreign Relations alapítása

Ahogy az MPK egy korábbi tanulmányában felidéztük¹, az 1919-es párizsi békekonferencia során Lionel Curtis – a Round Table folyóirat egyik alapítójának – vezetésével a brit és amerikai delegáltak, a már említett transzatlanti együttműködés megerősítése érdekében elkezdtek kidolgozni egy angolszász intézet megalapításának alapjait, melynek célja a nemzetközi viszonyok tanulmányozása lett volna egy háborúk nélküli, békés világ megteremtése érdekében. E megbeszélés-sorozat eredményeként jött létre Nagy-Britanniában a Chatham House, s vele párhuzamosan az Egyesült Államokban a Council on Foreign Relations.

Az alapítás egészen 1917-ig nyúlik vissza, amikor is egy szűk szakértői kör – „The Inquiry” – Edward M. House – Woodrow Wilson elnök egyik főtanácsadója – megbízásából összeült, hogy eligazítsák Wilson elnököt a háború utáni időszak külpolitikai lehetőségeiről. Ahogy Walter Lippmann, a fiatal Harvard-i diplomás, az Inquiry koordinátora elmondta a céljuk az volt, hogy megkeressék a legbriliánsabb fiatal gondolkodókat. Miközben Edward House az

¹ A Chatham House [<http://www.meltanyossag.hu/files/meltany/imce/doc/at-chathamhouse-081012.pdf>]

európai békekonferencián képviselte az Egyesült Államokat, az Inquiry tagjai elkészítették jelentéseiket, melyek alapján elkészült Wilson 14 pontja, valamint az amerikaiak által javasolt határ-átszabási tervezet. Később, Wilsonnal együtt az Inquiry számos tagja is Párizsba utazott, s sor került a fent említett találkozóra is, ahol megállapodás született egy jövőbeli intézmény megalapításáról. Sokáig azonban nem sikerült az intézet megalapítása. Végül, 1921-ben megalakult a Chatham House, s ezzel együtt az amerikai felek letettek egy közös, transzatlanti intézet gondolatáról. A létrehozott Council on Foreign Relations ennek megfelelően kizárólag amerikai állampolgárok szervezeteként született meg, mintegy 300 tag részvételével.

Jellegéből adódóan a CFR centrista, kétpárti szervezet, mind Demokrata, mind pedig Republikánus politikusok és prominensek tagjai. Ez természetesen elkerülhetetlen, hiszen csak e módon biztosítható a folyamatos jelenlét a külpolitikában – függetlenül a mindenkori kormányzat színezetétől. Jelenleg a szervezetnek mintegy 4300 tagja van, mind amerikai állampolgárok, vagy olyan személyek, akik az Egyesült Államokban élnek, s már jelentkeztek állampolgárságért. Kétféle tagság létezik, élethosszig tartó, valamint időszakos, mely azonban csak 30 és 36 év közötti személyek részére lehetséges, s pusztán 5 évre szól. Emellett létezik intézményi tagság is, az adományok alapján három kategóriára osztva (alap, prémium, „Elnök körei”). A különböző tagsági formák eltérő előnyökkel járnak, ezek általában bejárési lehetőséget kínálnak privát találkozókra, estekre, egyéb rendezvényekre, valamint találkozást magas rangú tisztviselőkkel.

A CFR hivatalosan nem kívánja befolyásolni a külpolitikát, intézményi véleményt nem fogalmaz meg. Saját állításuk szerint pusztán információt kínálnak tagjaik, kormányzati tisztviselők, üzletemberek és kutatók számára, s fő céljuk a tájékoztatás, valamint a világot és az Egyesült Államokat érintő külpolitikai lehetőségek megértésének elősegítése. Helyzetét tekintve mindenképpen az egyik legnagyobb, s legtöbbet idézett think tank az Egyesült Államokban, s pozícióján az elmúlt években javítani is tudott. Miként a FAIR jelentése megállapítja², a CFR a második legtöbbet idézett agytrösztté vált 2007-2008-ra, s csak a Brookings előzte meg – igaz kétszer annyit szerepelt a médiában, mint a külpolitikai szervezet.

² The Incredible Shrinking Think Tank [<http://www.fair.org/index.php?page=3322>]

Természetesen kiterjedt tagságával s erős jelenlétével a CFR az összeesküvés elméletek egyik állandó, s legnagyobb szereplőjévé vált. Legtöbbször a világ-kormány fő szószólójaként és előkészítőjeként aposztrofálják, mely teljesen kezében tartja az amerikai külpolitikát, s gyakran más országokat is.

Pénzügyi háttér

A Council of Foreign Relations anyagi háttere jól illeszkedik jelentőségéhez, hiszen az egyik legnagyobb tőkével rendelkező intézet. A rendelkezésére álló források mintegy négyszázmillió dollárt tesznek ki. Bevételeinek négy fő forrása az egyéni valamint intézményi tagdíjak (összesen mintegy 12 millió dollár), a befektetések hozama (mintegy 10 millió dollár), valamint a Foreign Affairs publikálása (8 millió dollár). Éves kiadása mintegy 43 millió dollár, melyből a fő tételek a kutatási program (14 millió), a Foreign Affairs kiadása, valamint a menedzsment költségek. Természetesen számos támogatást is kap az intézet, ennek érdekessége, hogy a Media Transparency³ által végzett kutatások szerint jelentős forrásokat kaptak a legnagyobb konzervatív alapítványoktól. Ez természetesen érthető annak fényében, hogy 2001 óta Republikánus vezetése volt a Fehér Háznak.

Vezetőség

A CFR jelenlegi elnöke **Robert N. Haass**, aki 2003-ban vette át e tisztséget. Haass hosszú ideig dolgozott kormányzati körökben. A '80-as években a védelmi majd a külügyminisztériumban dolgozott. 1989-től 1993-ig idősebb George Bush egyik asszisztenseként a közel-keleti és dél-ázsiai ügyekért felelt a Nemzetbiztonsági Tanácsban. Egyike volt azon tanácsadóknak, akik a 2001-ben kezdődő Bush kormányzatban is szerepet vállaltak, ez idő alatt a Külügyminisztérium szakpolitikai tervezésért felelős igazgatójaként szolgált, mely tisztségéről 2003-ban lemondott. Lemondásának oka főként a 2003-as iraki háború volt, mely után gyakran nyíltan kritizálta Bush elnök e döntését. Az igazgatótanács két vezetője Carla A. Hills és Robert E. Rubin. Hills 1989 és 1993 között Bush elnök nemzetközi

³ <http://mediatransparency.org/recipientgrants.php?recipientID=1109>

gazdasági főtanácsadója volt, s képviselte az Egyesült Államokat a főbb kereskedelmi megállapodások megkötésénél. Rubin az ezt követő Clinton adminisztrációban tevékenykedett pénzügyminiszterként 1995 és 1999 között. Az igazgatótanácsban foglal még helyet többek közt Madeleine Albright és Colin Powell külügyminiszterek, valamint Joseph S. Nye, a nemzetközi kapcsolatok egyik legelismertebb szakértője.

Kutatási területek

A David Rockefeller Studies Program – a CFR think tank-je – nagyjából 50 állandó és 10 ösztöndíjas kutatóból áll, akik a külpolitika legfontosabb aktuális kérdéseinek feltárására és megválaszolására törekszenek. A program lefedi az összes kontinenst, valamint fontosabb geopolitikai egységet, s emellett három központ is működik az agytrösztben:

- **Center for Geoeconomic Studies:** a 2000-ben alapított központ kutatásának középpontjában a gazdasági és politikai erők viszonya, s ennek hatása a nemzetközi eseményekre áll. A kutatások és találkozók mellett a Központ képzéseket is tart fiatal döntéshozók és jövőbeli politikusok számára. A központot Sebastian Mallaby vezeti, aki korábban az Economist-nál, valamint a Washington Post-nál dolgozott.

- **Center for Preventive Action:** a központ célja, hogy hozzájáruljon a nemzetközi konfliktusok megelőzéséhez illetve megoldásához azáltal, hogy mélyrehatóan tanulmányozzák azok természetét. Ennek legfőbb eszközeként létrehoztak egy fórumot, melyen nemzetközi szervezetek, NGO-k, az üzleti szféra valamint a civil társadalom képviselői foglalnak helyet, hogy stratégiákat dolgozzanak ki a béke megteremtésére különböző konfliktus-zónákban. A hagyományos munka mellett a központ kapcsolatot tart a mindenkori adminisztrációval és a médiával is, számukra eligazításokat, tájékoztatókat tartanak, valamint összekötő szerepet játszanak a kormányzat és a helyi vezetők között. A központot Paul B. Steres vezeti.

- **Center for Universal Education:** a 2002-ben alapított központ a világ legszegényebb gyermekei számára kívánja megteremteni az általános oktatást. A Központ szerepet játszott többek közt az ENSZ Millenium Task Force jelentésének kialakításában, valamint a nagy-britanniai Oktatás Mindenkinél törvény kialakításában.

Publikációs tevékenység

A CFR mellett, hogy honlapján, valamint jelentések és könyvek formájában jelentős mennyiségű publikáció készíti a kiadója a világ legfontosabb külpolitikai folyóiratának, a **Foreign Affairs**-nak is. Korábbi tanulmányunkban már foglalkoztunk a saját lap kérdésével⁴ – akkor a Foreign Affairs fő riválisát, a National Interest-et vizsgáltuk, melyet a Nixon Center ad ki. Ahogy ott megállapítottuk, egy ilyen prominens kiadvány által jelentős hatást lehet gyakorolni a mindenkori politikai vezetés gondolkodására. Igaz, míg a National Interest nyíltan felvállalta a neokonzervatív, majd a realista iskola elveit, a Foreign Affairs távolságtartóbb az ideológiákkal szemben. A kéthavonta megjelenő lapot 1922 óta adják ki, s azóta a világ vezető kutatói, gyakran pedig politikusok is megjelennek a hasábjain. E lapban publikálta többek közt Samuel Huntington is „A civilizációk összecsapása” című cikkét. A lap mellett, hogy hű maradt saját hagyományaihoz – így például a ’80-as években visszatértek az eredeti, ’20-as években használt betűtípus modernizált változatához – folyamatosan képes volt alkalmazkodni a kor kihívásaihoz, sőt gyakran előbbre is tartott. A ’73-as olajválság előtt már gyakran cikkeztek annak lehetőségéről, s a ’80-as években már előfordultak írások az átalakuló világrendről, s nemzetközi szervezetek változásáról. A lap „küldetését” is pusztán egyetlen szóval módosították. Míg a ’70-es évekig a lap célja az volt, hogy irányítsa-vezesse az amerikai közgondolkodást, ezt az informál szóval váltották fel, ezzel is hangsúlyozva, hogy nem kívánnak beavatkozni a gyakorlati külpolitika folyásába.

Következtetések

Még ha az összeesküvés-elméletek túlzónak tűnnek is, nem kétséges, hogy a Council on Foreign Relations páratlan befolyást gyakorol a külpolitika alakulására. Azáltal, hogy összefogja az Egyesült Államok majd minden fontosabb szereplőjét e területen, valamint hatékony „tájékoztató” munkájának eredményeként közvetve kezében tartja e szakpolitika irányának kijelölését. Ezt mi sem mutatja jobban, hogy Obama személyes külpolitikai tanácsadói közül számos CFR tag van, így a már említett Madeleine Albright, Zbigniew

⁴ A Nixon Center for Peace and Freedom [<http://www.meltanyossag.hu/files/meltany/imce/doc/at-nixoncenter-080916.pdf>]

Brzezinski, Dennis Ross (a külügyminisztérium egyik főtanácsadója az Öböl-térség és Délnyugat-Ázsia területén), vagy éppen Susan E. Rice (Amerikai Nagykövet az ENSZ mellett). Bár számos ideológia helyet kap a CFR berkein belül, így e tekintetben függetlennek is tekinthetjük, igaz az, hogy valóban erősen a béketeremtés, s globalizáció – mind politikai, mind gazdasági területen – egyik legfőbb szószólója az agytröszt.